

AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG 3331/2020. (VIII. 5.) AB HATÁROZATA

alkotmányjogi panasz elutasításáról

Az Alkotmánybíróság tanácsa alkotmányjogi panasz tárgyában – *dr. Dienes-Oehm Egon* és *dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó* alkotmánybírók párhuzamos indokolásával – meghozta a következő

h a t á r o z a t o t:

Az Alkotmánybíróság a Kúria Pfv.V.22.590/2017/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének megállapítására és megsemmisítésére irányuló alkotmányjogi panaszt elutasítja.

I n d o k o l á s

I.

- [1] 1. Az indítványozó – jogi képviselője (dr. Kertész Károly ügyvéd) útján – az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a alapján alkotmányjogi panasszal fordult az Alkotmánybírósághoz, melyben a Kúria 2019. június 5-én meghozott Pfv.V.22.590/2017/12. számú ítélete alaptörvény-ellenességének a megállapítását és megsemmisítését kérte a Fővárosi Törvényszék 25.P./P.I.28.637/2005/177. számú, és a Fővárosi Ítéltábla 21.Pf.21.302/2016/17. számú ítéleteire is kiterjedő hatállyal, egyúttal indítványozta a támadott bírói döntés végrehajtásának a felfüggesztését is.
- [2] Az alkotmányjogi panasz benyújtására okot adó, szerződésszegés jogcímére alapozott vagyoni kár, illetve nem vagyoni kár megfizetése iránti perben az indítványozó felperesként vett részt.
- [3] Az elsőfokú bírósággént eljáró Fővárosi Törvényszék ítéletével az indítványozó keresetét elutasította, mivel érvényesíteni kívánt kárigényeinek egyikét sem ítélte megalapozottnak.
- [4] A másodfokú bírósággént eljáró Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét – annak indokolását részben megváltoztatva – helybenhagyta, miután megállapította, hogy a törvényszék a tényállást a jogvita elbírálásához szükséges körben, a kellő mélységben feltárta és abból érdemben helyes végkövetkeztetést vont le.
- [5] Az ügyben az indítványozó felülvizsgálat kérelme folytán eljáró Kúria a másodfokú bíróság jogerős ítéletét hatályában fenntartotta, miután az indítványozó felülvizsgálati kérelmében előadott – döntően az ügy első- és másodfokú elbírálása során az alapelvi, eljárási szabályok megsértésére, és kisebb részt az ügy érdemére vonatkozó – kifogásait megalapozatlannak, illetve az indítványozó részéről nem bizonyítottak ítélte meg.
- [6] 2. Az indítványozó álláspontja szerint az alkotmányjogi panasszal támadott bírói döntés sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti „törvényes, független és pártatlan bírósághoz való jogot” és a szintén a XXVIII. cikk (1) bekezdésén alapuló indokolt bírói döntéshez való jogot, továbbá a tisztességes hatósági eljáráshoz való jogot biztosító XXIV. cikk (1) és (2) bekezdéseit.
- [7] Az indítványozó alkotmányjogi panaszában – a felülvizsgálati kérelmében foglaltakkal egyező tartalommal – elsősorban a tisztességes bírósági eljárásból fakadó „törvényes, független és pártatlan bírósághoz való jog” sérelmét állította a következő indokok alapján.
- [8] Az elsőfokú eljárás lefolytatásával kapcsolatosan az indítványozó sérelmezi, hogy az eljárás során összesen négy alkalommal történt változás a bíró személyében, az utolsó esetben azért, mert azt az ügyhátalék csökkentése érdekében a bíróság elnöke elrendelte. Azt azonban meglátása szerint nem indokolták meg, hogy miért éppen egy, akkor már tíz éve tartó és befejezés előtt álló ügyet szignáltak egy másik bíróra. A bíróság elnöke az indítványozó véleménye szerint sem az ügy átszignálásakor, sem a másodfokú bíróságnak megküldött átiratában nem tudott világos, átlátható és ésszerű magyarázatot adni az átszignálás indokaira nézve. Az indítványozó kifogásolja továbbá, hogy a bíróság elnöke – általa is elismerten – a Fővárosi Törvényszéken hatályos ügyelosztási rend elfogadásakor nem kérte ki a bírói tanács és a kollégiumok előzetes véleményét, így nézete szerint a bíróság ügyelosztási rendje – mivel törvénybe ütköző módon keletkezett – érvénytelennek minősül. Álláspontja szerint az érvénytelen ügyelosztási renden alapuló ügykiosztás alapján kijelölt, az elsőfokú ítéletet hozó bíró nem tekinthető az ügy törvényes bírójának. Az indítványozó hivatkozott arra is, hogy az átszignálás idején

ügye vonatkozásában nem volt a Törvényszéknek hatályos, a vonatkozó törvényi rendelkezéseknek megfelelő ügyelosztási rendje. Álláspontja szerint a másodfokon eljáró bíróságnak erre irányuló kérelem hiányában is, hivatalból kellett volna vizsgálnia, hogy az elsőfokú eljárás során érvényre jutott-e a törvényes bíróhoz való jog, ezért nem bír jelentőséggel az a körülmény, hogy az indítványozó korábbi ügyvédje a másodfokú tárgyaláson fentieket nem kifogásolta.

- [9] A másodfokú eljárás lefolytatásával kapcsolatosan az indítványozó sérelmezi, hogy ügyét az Országos Bírósági Hivatal (a továbbiakban: OBH) elnöke által a Fővárosi Ítéletábrára a Debreceni Ítéletábráról kirendelt bíróból álló fellebbviteli tanács folytatta le, ugyanakkor a másodfokú tárgyalást a Debreceni Ítéletábra épületében tartották meg. Az indítványozó megítélése szerint az ügyében eljáró másodfokú bírói tanácsot valójában nem is rendelték ki, hanem ténylegesen ügyének áthelyezése történt meg. Ez a formális kirendelés nézete szerint azért történt, mert így vált kijátszhatóvá az ügyek áthelyezésére vonatkozó alkotmánybírósági tiltás, és így lehetett elérni, hogy a törvényes bíróhoz való jog látszólagos sérelme nélkül a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróság helyett az OBH elnöke más bíróságot jelölhessen ki az ügy tárgyalására.
- [10] Az indítványozó sérelmezi azt is, hogy – véleménye szerint a bíróságok jogsértő magatartásának eredményeként – ügyében több mint 16 évig tartó peres eljárás után született meg a felülvizsgálati döntés a Kúria részéről, így az eljáró bíróságok e vonatkozásban is megsértették a tisztességes bírósági eljáráshoz való jogát.
- [11] A felülvizsgálati bíróságként eljáró Kúria döntésével kapcsolatosan – azon túlmenően, hogy az a jogerős döntés hatályában fenntartotta – az indítványozó azt kifogásolja, hogy a Kúria 2019. június 5-én meghozott döntésének teljes szövegét tartalmazó ítéletet csak jelentős késedelemmel, 2019. október 21-én vehette kézhez. Észrevételezi továbbá, hogy miközben a kúriai ítélet utal ugyan egy, a törvényes bírósághoz való joggal kapcsolatos alkotmánybírósági döntésben foglalt szempontrendszerre, addig éppen a Kúria eljárása volt az, ami az Alkotmánybíróság döntésével ellentétes azzal, hogy ítéletében jóváhagyta az OBH elnökének az „alaptörvény-ellenességet megvalósító, a Római Egyezményt is sértő”, jelen ügygel kapcsolatos tevékenységét és „túlhatalmát”.
- [12] Ezt követően az indítványozó a kúriai ítélet egyes ténymegállapításait és következtetéseit kifogásolja, továbbá vitatja, illetve nem tartja megfelelőnek azok jogszabályi megalapozottságát, sérelmezi az egyes megállapítások szakértői véleményekkel ellentétes voltát, és hiányolja a döntés teljes körű és megfelelő indokolását, amellyel a Kúria – nézete szerint – indokolási kötelezettségét is megsértette.
- [13] Az indítványozó sajnálatosnak tartja továbbá, hogy az elsőfokú eljárást ítélettel lezáró negyedik bíró még „ítéleti tényállást sem tudott megalkotni”, hiszen „belecsöppent” az ügybe, és ezt a hiányosságot „az akta terjedelme, az ügy bonyolultsága és szerteágazósága” miatt a másodfokú bíróság sem tudta pótolni, így ügyében nem volt olyan bíró, aki az ügyet ismerte volna, aki az általa lefolytatott bizonyítás alapján hozott volna döntést, és azt a kellő részletességgel meg is indokolta volna.
- [14] Az indítványozó panaszában megállapítja, hogy – nézete szerint – „[a]z Alaptörvény, az AB határozatok, a Római Egyezmény és az EJEH határozatok kristálytisztán tartalmazzák, igazolják, bizonyítják a felperesi érvelés jogi helytállóságát és az eljáró bíróságok működésének alaptörvény-ellenességét”. Az indítványozó panaszában rámutat még arra is, hogy kiemelt jelentőséget tulajdonít annak, hogy az ügy alperese – egy, a piacon versenytárs nélküli, állami tulajdonban álló gazdálkodó szervezet – ezt a helyzetét maximálisan kihasználva folytatta „visszaélészerűen tevékenységét”, elérve még azt is, hogy „egy évtizednyi idő óta folyó ügyben, ítélethozatal előtt már a harmadik bíró által kezelt ügyet a törvényszék elnöke azon hivatkozással gyakorlatilag: mert megtehetem, átszignál egy negyediknek, akinek belépésével további közel egy esztendő elteltével születik I. fokú határozat”.
- [15] Az indítványozó beadványában állítja azt is, hogy a kúriai ítélet ellentétes az Alaptörvény XXIV. cikkében foglaltakkal is, ennek alátámasztásaként idézi az alaptörvényi rendelkezés (1) és (2) bekezdését.

II.

- [16] Az Alaptörvény érintett rendelkezése:

„XXVIII. cikk (1) Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

III.

- [17] 1. Az Abtv. 56. § (1) bekezdése előírja, hogy az alkotmányjogi panasz érdemi elbírálása előtt dönteni kell annak befogadásáról. A panaszt akkor lehet befogadni, ha az megfelel a törvényben előírt formai és tartalmi követelményeknek, különösen az Abtv. 26–27. és 29–31. §-aiban foglalt feltételeknek. Ezeken kívül az Abtv. 52. § (1) bekezdése értelmében az indítványnak határozott kérelmet kell tartalmaznia. A kérelem akkor határozott, ha megfelel az Abtv. 52. § (1b) bekezdés a)–f) pontjaiban felsorolt kritériumoknak.
- [18] Jelen esetben a panasz ezeknek a követelményeknek csak részben felel meg, az alábbiak szerint.
- [19] 2. Az indítványozó az Abtv. 30. § (1) bekezdésében meghatározott hatvan napos határidőben nyújtotta be az alkotmányjogi panaszt. A jogi képviselő a meghatalmazást csatolta. A rendes jogorvoslattal nem támadható kúriai ítélet az ügy érdemében hozott és az eljárást befejező döntésnek minősül, így alkotmányjogi panasszal támadható. A kérelmező alkotmányjogi panasz benyújtására indítványozói jogosultsággal rendelkezik, érintettsége – mivel a támadott ítélettel lezárt eljárásban felperes volt – fennáll. Az indítványozó alkotmányjogi panaszában az Alaptörvényben biztosított jogainak sérelmére hivatkozott az Alaptörvény XXIV. cikkét és XXVIII. cikkének (1) bekezdését megjelölve [Abtv. 27. § (1) bekezdés a) pont], továbbá a rendelkezésére álló jogorvoslati lehetőségeket kimerítette.
- [20] 3. Megállapítható volt az is, hogy az indítvány a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében alább felsorolt követelményeinek eleget tesz: a) tartalmazza azt a törvényi rendelkezést, amely megállapítja az Alkotmánybíróság hatáskörét az indítvány elbírálására, továbbá azt, amely az indítványozó indítványozói jogosultságát megalapozza (Abtv. 27. §); b) az eljárás megindításának indokait (a bíróságok eljárása és döntései alapvető jogok sérelmét okozták), és az Alaptörvényben biztosított jog sérelmének lényegét az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése vonatkozásában; c) az Alkotmánybíróság által vizsgálendő bírósági döntést; d) az Alaptörvény sérülni vélt rendelkezéseit [XXIV. cikk, XXVIII. cikk (1) bekezdés]; e) indokolást arra nézve, hogy a sérelmezett bírósági döntés az indítványozó álláspontja szerint miért ellentétes az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével; f) kifejezett kérelmet arra, hogy az Alkotmánybíróság állapítsa meg a támadott bírósági döntés alaptörvény-ellenességét és semmisítse meg azt az első és másodfokú ítéletre is kiterjedő hatállyal.
- [21] Mindazonáltal az indítványozó az Alaptörvény XXIV. cikk állított sérelme vonatkozásában érvekkel nem támasztotta alá a kérelmét. Az Alkotmánybíróság jelen ügyben is hangsúlyozza: „Indokolás hiányában a kérelem nem felel meg a határozottság Abtv. 52. § (1b) bekezdésében írt követelményének, annak elbírálására nincs lehetőség. Az Alaptörvény egyes rendelkezéseinek pusztá felsorolása ugyanis nem ad kellő alapot az alkotmányossági vizsgálat lefolytatására.” {34/2014. (XI. 14.) AB határozat, Indokolás [212]} A kérelem tehát ebben a tekintetben nem felel meg az Abtv. 52. § (1b) bekezdés e) pontjában írt feltételnek.
- [22] 4. Az Abtv. 29. §-a a befogadhatóság tartalmi feltételeként határozza meg, hogy az alkotmányjogi panasz a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenességet tartalmazzon vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést vessen fel. E két feltétel alternatív jellegű, így az egyik fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását {ld.: 3/2013. (I. 14.) AB határozat, Indokolás [30]; illetve 34/2013. (XI. 22.) AB határozat, Indokolás [18]}.
- [23] 4.1. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésével összefüggésben hivatkozott arra, hogy mind az elsőfokú, mind pedig a másodfokú eljárásban az indítványában megjelölt okok miatt álláspontja szerint sérült a törvényes bíróhoz való joga. Az Alkotmánybíróság megállapította, hogy jelen indítvány alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdést nem vet fel, ugyanis az Alkotmánybíróság már több korábbi döntésében is értelmezte a törvényes bíróhoz való jog követelményét, melyhez képest az indítvány eltérő alkotmányossági problémát nem vet fel.
- [24] Az Alkotmánybíróság a jelen ügyre is kiható részletes szempontrendszerrel dolgozott már ki a törvényes bíróhoz való jog tartalmára és érvényesülésére vonatkozóan. Ennek keretében – többek között – megállapította, hogy az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdése szerinti tisztességes bírósági eljáráshoz való jog magában foglalja a törvény által felállított bíróságra vonatkozó követelményt is, melyből levezethető a törvényes bíróhoz való jog követelménye. Ezt az alkotmányos elvet az Alkotmánybíróság a bíróságok szervezetről és igazgatásáról szóló 2011. évi CLXI. törvény (a továbbiakban: Bszi.) szabályainak figyelembevételével részesítette alkotmányos véde-

lemben. A Bszi. a törvényes bíróhoz való jogot úgy fogalmazza meg, hogy senki sem vonható el törvényes bírójától [8. § (1) bekezdés], a törvény által rendelt bíró pedig az eljárási szabályok szerint a hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bíróságon működő, előre megállapított ügyelosztási rend alapján kijelölt bíró [8. § (2) bekezdés]. Az ügyelosztási rendet az objektivitás és a személytelenség biztosítása, az önkényesség kizárása érdekében előző évben állapítja meg a bíróság elnöke, amely a tárgyévben kizárólag szolgálati érdekből vagy a bíróság működését érintő fontos okból módosítható [9. § (1) bekezdés]. Ebből következik, hogy a bíró és az ügy egymáshoz rendelése alkotmányosan csak előre meghatározott, általános szabályok alkalmazásával, objektív alapokon történhet [36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [32]; 21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [76]; 3357/2017. (XII. 22.) AB határozat, Indokolás [40]]. A törvényes bírótól való elvonás tilalma az eljárás résztvevőit megillető biztosíték, aminek csak egyik eleme a Bszi. szabályaira épülő szolgálati beosztás szisztémája. Annak megítélésakor, hogy a konkrét ügyben ki tekinthető törvényes bírónak, ugyanilyen súllyal jönnek számításba – egyebek mellett – az eljárási törvényeknek a hatáskörre, illetékességre, a jogorvoslati rendre és a tisztességes eljárás követelményének biztosítására vonatkozó további rendelkezései [36/2013. (XII. 5.) AB határozat, Indokolás [33]; 21/2014. (VII. 15.) AB határozat, Indokolás [75]; 3375/2017. (XII. 2.) AB határozat, Indokolás [40]].

- [25] 4.2. Az indítványozó a tisztességes bírósági eljáráshoz való jog kapcsán hivatkozott továbbá arra, hogy nem tartja megfelelőnek azokat az indokokat, érveket és felhívott körülményeket, amelyeket a számára hátrányos és sérelmes kúriai ítélet tartalmaz.
- [26] Az indokolt bírói döntéssel összefüggésben az Alkotmánybíróság következetes álláspontja, hogy „[a] tisztességes eljárás alkotmányos követelménye a bírói döntésekkel szemben azt a minimális elvárást mindenképpen megfogalmazza, hogy a bíróság az eljárásban szereplő feleknek az ügy lényegi részeire vonatkozó észrevételeit kellő alaposítással megvizsgálja, és ennek értékeléséről határozatában számot adjon” [7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]. Az így meghatározott kritériumra figyelemmel az Alkotmánybíróság a bírói döntést érdemben befolyásoló alkotmányossági kérdésnek tekintette, és szükségesnek ítélte érdemben megvizsgálni, hogy az indítványozó által támadott kúriai ítéletből – amely a másodfokú jogerős ítéletet a hatályában fenntartotta – a konkrét ügy összes körülményére és az irányadó szabályokra tekintettel kellő részletességgel kitűnnek-e az annak meghozatalát megalapozó indokok és érvek.
- [27] A fenti szempontok mérlegelése alapján az Alkotmánybíróság a panaszt befogadta, és az Ügyrend 31. § (6) bekezdése szerint érdemben bírálta azt el.

IV.

- [28] Az alkotmányjogi panasz nem megalapozott.
- [29] 1. Az indítványozó az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdésének sérelmeként azt is megjelölte – a jelen határozat I/2. pontjában (Indokolás [6] és köv.) ismertetettek szerint – , hogy a kúriai ítélet számára nem elfogadható, vitatható és hiányos indokolást tartalmaz az első- és másodfokú eljárás kapcsán az általa a törvényes bírósághoz való joga sérelmeként előadott érvei vonatkozásában. Mivel az indítványozó alkotmányjogi panaszában írt kifogásait már a felülvizsgálati kérelmében is előadta, ezért a felülvizsgálati eljárás is mindenképp ezeknek a kérdéseknek a vizsgálatára irányult, ahogyan azt a kúriai ítélet is megállapítja: „A felülvizsgálati kérelem elsődleges és hangsúlyos érvelése az volt, hogy sérült a per tisztességes lefolytatásához fűződő jog az eljáró bírák személyében rejlő ok miatt, minthogy kirendelt bíróként jártak el, másrészt sérült az ésszerű határidőn belüli elbírálás követelménye.” A Kúria támadott Pfv.V.22.590/2017/12. számú ítéletének indokolása a [40]–[49] bekezdéseiben reagált – részletesen vizsgálva a kifogásokat és magyarázva döntését – az indítványozó felülvizsgálati kérelmében a fentiekkel összefüggésben felhozott érvekre.
- [30] A Kúria az első fokon eljáró bíróság eljárására vonatkozó, az indítványozó által tett észrevételek körében megállapította, hogy az ítéletábrá hivataltól vizsgálta, hogy az első fokon az ítéletet meghozó bíró jogosult volt-e az eljárásra. Ennek keretében beszerezte a Fővárosi Törvényszék elnökének 2015.EL.III.D.45/16. számú okiratát, amellyel az elsőfokú ítéletet meghozó – az eljárásban negyedik – bírót a Pesti Központi Kerület Bíróságról (a továbbiakban: PKKB) a Fővárosi Törvényszékre kirendelte, majd a bíró a kirendelésével kapcsolatos igazgatási jellegű intézkedésről a peres feleket tájékoztatta. Emellett – mutat rá a kúriai ítélet – a Fővárosi Törvényszék internetes honlapján is közzétett, a 2015. októberétől hatályos beosztási és ügyelosztási rendjének IV. pontja

tartalmazta a PKKB-ról a törvényszékre kirendelt bírakat, így az indítványozó ügyében az elsőfokú ítéletet meghozó bírót is. Az ügyelosztási rendre vonatkozó indítványozói kifogások körében a Kúria megállapította, hogy annak a felülvizsgálati kérelemben megsértettként megjelölt rendelkezése a III. pont alatt található, ami a Polgári és a Gazdasági Kollégium közti ügyelosztás rendjét szabályozta, de a perbeli esetben egyértelműen nem a Fővárosi Törvényszék e két kollégiuma közti ügyelosztásról volt szó, így ez a sérelmezett szabály az ügyben nem volt irányadó, és az, az igazgatási intézkedés folytán nem is sérülhetett. Az ügyelosztási rend indítványozó által állított érvénytelenségére nézve a Kúria rámutatott, hogy annak megalkotása a bíróság vezetőinek igazgatási tevékenységi köréhez tartozik, meghatározására pedig a bírósági igazgatást szabályozó rendelkezések vonatkoznak, az ügyelosztási rendre ezért a polgári jogi érvénytelenség szabályai nem is alkalmazhatók. Az ügy átosztásával kapcsolatosan a felülvizsgálati ítélet szerint az elsőfokú eljárásban erre a vonatkozó jogszabályi rendelkezéseknek megfelelően, az egyenletes munkateher biztosítása és az ügyhátralék feldolgozása érdekében került sor, ezért az ügyben eljárni jogosult bírő kijelölésének módosítása nem volt törvénysértő.

- [31] A másodfokú bírósági eljárásra vonatkozó indítványozói kifogások körében a Kúria kiemelte, hogy az öt ítéltábla nyilvános közleményben is közzétett együttműködése keretében – a jelen ügyben releváns körben – a Debreceni Ítéltábla bírái a Fővárosi Ítéltábla bíráiként 50 darab polgári és gazdasági per intézését vállalták. Az indítványozó jogvitájának másodfokú elbírálásában részt vevő bírakat illetően a Kúria megállapította, hogy az OBH elnöke 369/2016. (VI. 27.) OBHE számú határozatával őket – az eredeti beosztásukból eredő ítélkezési tevékenységük megtartása mellett, hozzájárulásukkal – a Fővárosi Ítéltáblára kirendelte, az ítéltábla ügyelosztási rendje felsorolta a jelen ügyben másodfokon eljáró bírakat is, annak rögzítésével, hogy a hét mely napjain és hol tárgyalnak. Mindezek az információk a Fővárosi Ítéltábla internetes honlapján közzétételre kerültek a nyilvánosság számára elérhető és megismerhető módon. A felülvizsgálati kérelem tiltott ügýáthelyezésre vonatkozó okfejtése kapcsán a Kúria rögzítette, hogy nem az ügy került egy másik bíróság illetékessége alá, hanem a más bírósághoz beosztott bírák a perre hatáskörrel és illetékességgel rendelkező bírósághoz történt kirendelésük alapján jártak el. Erre a kirendelésre pedig nem egyedi ügyben került sor, a kirendelt bírók a kirendelés helye szerinti bíróság nevében, a kirendelés időtartama alatt végeztek előre meghatározott ügykörben bírói munkát. A Kúria megítélése szerint „mind az elsőfokú, mind a másodfokú eljárást érintő bírói kirendelés megfelelt az irányadó jogszabályi rendelkezéseknek, az átláthatóság, az előre rögzített szempontrendszernek való megfelelés követelményének”.
- [32] „Mindezen körülményeket értékelve a Kúria nem állapította meg a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét, mert az ügy kirendelt bírák által történt intézése megfelelt a már idézett jogszabályoknak és az átláthatóság, az előre kiszámíthatóság, a pártatlanság követelményének. A felperes joga a megfelelő bíróság előtti eljárásra érvényesült. Ugyanezen okokból nem állapítható meg az sem, hogy a perben nem a törvényes bíró járt el. A felperes ezzel kapcsolatos kétségeit objektív alapon igazolni nem lehetett. Abszolút hatályon kívül helyezési ok nem volt.” – összegezte fentiekkel kapcsolatos álláspontját a Kúria.
- [33] Az indítványozó felülvizsgálati kérelmében a jogerős döntésnek az ügy érdemére vonatkozó kifogásaival kapcsolatosan a Kúria – azok részletes elemzését és indokolását követően – arra az álláspontra helyezkedett, hogy „[m]ivel a felperes nem bizonyította, hogy az alperes jogellenes magatartással neki kárt okozott, az első- és másodfokú bíróság jogszabálysértés nélkül utasította el a keresetét”.
- [34] 2. Az Alkotmánybíróság már számos alkalommal kifejtette, hogy a „rendes bíróságoktól eltérően nem a felülbírálatra alkalmasság szempontjából vizsgálja a bíróságok indokolási kötelezettségének teljesítését {3003/2012. (VI. 21.) AB végzés, Indokolás [4]}. Nem vizsgálja, hogy a bírói döntés indokolásában megjelölt bizonyítékok és megjelenő érvek megalapozottak-e, mint ahogyan azt sem vizsgálja, hogy a jogalkalmazó helytállóan értékelte-e az eljárásban beszerzett bizonyítékokat és előadott érveket, vagy a konkrét ügyben a bírói mérlegelés eredményeként megállapított tényállás, és az abból levont következtetés megalapozott-e. A tényállás megállapítása, a bizonyítékok értékelése, és mérlegelése ugyanis az eljárási szabályokban a jogalkalmazó számára fenntartott feladat {3237/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [12]; 3231/2012. (IX. 28.) AB végzés, Indokolás [4]; 3129/2015. (VII. 9.) AB végzés, Indokolás [5]}. Az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint tehát a tényállás feltárása, a bizonyítékok mérlegelése és ennek alapján a következtetések levonása a rendes bíróságok feladata {3250/2014. (X. 14.) AB végzés, Indokolás [11]; 3239/2013. (XII. 21.) AB végzés, Indokolás [14]; 3198/2013. (X. 22.) AB végzés, Indokolás [16]; 3107/2016. (V. 24.) AB végzés, Indokolás [41]}. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény védelmének legfőbb szerve, nem ténybíró, a bizonyítási eljárás lefolytatása, a bizonyítékok értékelése és ezen keresztül a tényállás megállapítása, illetve annak felülvizsgálata a jogorvoslati eljárás(ok)

során a bíróságok, végső soron a Kúria feladata {3392/2012. (XII. 30.) AB végzés, Indokolás [6]}. A fenti megállapításokat kiegészítik a 30/2014. (IX. 30.) AB határozatban rögzítettek, miszerint a bíróságok indokolási kötelezettségéből nem következik a felek által felhozott minden észrevétel egyenként való megcáfolási kötelezettsége, különösen nem az indítványozó szubjektív elvárásait kielégítő mélységű érvrendszer bemutatása (Indokolás [89]). {3033/2019. AB határozat, Indokolás [24]}

- [35] A fent kifejtettekre tekintettel az Alkotmánybíróság megállapította, hogy a támadott Pfv.V.22.590/2017/12. számú kúriai ítélet – és az abban felülvizsgált másodfokú jogerős ítélet – indokolása az egyedi ügy körülményeinek és az irányadó jogszabályoknak megfelelően megjelölte azokat az indokokat, érveket, szempontokat és tényeket, amelyek megalapozták az indítványozó által sérelmezett ítéletet, reagálva egyúttal az indítványozó által felhozott észrevételekre is. A támadott döntés indokolásában az Alkotmánybíróság megítélése szerint nem tartható fel olyan hiányosság vagy hiba, amely az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséből következő indokolt bírói döntéshez való jog sérelmét vetné fel; az indítványozó ez irányú kifogásai (amelyeket már a felülvizsgálati kérelmében is tartalmilag azonosan eladott) valójában inkább a támadott bírósági döntések, és azok keretében megállapított és értékelt tények, bizonyítékok és következtetések Alkotmánybíróság által történő újraértékelését kívánja elérni, erre nézve azonban az Alkotmánybíróság nem rendelkezik hatáskörrel.
- [36] 3. Az indítványozónak a felülvizsgálati ítélet kézhezvétele körülményeire vonatkozó kifogásaival kapcsolatosan az Alkotmánybíróság megállapította, hogy az ítéletnek az egyébként megszokottnál valóban későbbi időpontban – az ítélet meghozatalától számított négy hónap elteltével – történő kézbesítése és kézhezvétele az indítványozót az üggyel kapcsolatos jogainak gyakorlásában és érvényesítésében nem akadályozta, így a jelen határozattal elbírált alkotmányjogi panasz benyújtása törvényes határidejének kezdő napja is ettől az időponttól vette kezdetét.
- [37] Az indítványozó a per elhúzódását is állította, sérelmezve, hogy kereseti kérelme ügyében csak 16 évig tartó peres eljárás eredményeként született felülvizsgálati ítélet. Az Alaptörvény a XXVIII. cikk (1) bekezdésében rögzíti az ésszerű határidőn belüli elbírálás követelményét is. Az Alkotmánybíróság az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdéséhez kapcsolódó határozataiban megállapította, hogy az ésszerű határidőn belüli elbíráláshoz való jog a tisztességes eljáráshoz fűződő alapjog egyik részjogosítványa, következésképpen e jog sérelmére alkotmányjogi panasz alapítható. Megállapította ugyanakkor azt is, hogy „az Alkotmánybíróságnak nincs hatásköre arra, hogy egy adott bírósági eljárás elhúzódásából eredő következményeket enyhítse vagy orvosolja. Az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a szerinti panasz esetén csupán az indítványban támadott bírósági ítélet megsemmisítése felől rendelkezhet (amennyiben az Alkotmánybíróság a jelen ügyben támadott ítéleteket megsemmisítené, a bírósági eljárás újra a kezdetét venné, tehát a per csak tovább húzódná).” {3046/2019. (III. 14.) AB határozat, Indokolás [66]} Az indítványozó az eljárás elhúzódásából származó igényét ennek következtében csak egyéb jogi úton – elsősorban polgári perben – tudja érvényesíteni.
- [38] 4. Az Alkotmánybíróság mindezek alapján az indítványt elutasította.
- [39] Az Alkotmánybíróságnak az indítvány elutasítására tekintettel nem kellett döntenie a végrehajtás felfüggesztésének az Abtv. 61. § (1) bekezdése szerinti kezdeményezése tárgyában előterjesztett kérelemről.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Salamon László
alkotmánybíró helyett

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Szalay Péter
előadó alkotmánybíró helyett

Dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó alkotmánybíró párhuzamos indokolása

- [40] A határozat rendelkező részét támogatom, azonban az indokolás törvényes bíróhoz való jogra és indokolt bírói döntéshez való jogra vonatkozó érveit nem osztom.
- [41] 1. Egyrészt az Abtv. 29. §-a a panaszok egységes kezelésének a követelményén nyugszik. Ezért nem lehetséges az alkotmányjogi panaszok befogadásának részleges visszautasítása: a kérelem csak mint egész „léphet át” vagy „akadhat fenn” az Abtv. 29. §-ába foglalt befogadási szűrőn.
- [42] Másrészt az Abtv. 29. §-a két, alternatív jellegű feltételt tartalmaz, amelyek közül bármelyiknek a fennállása önmagában is megalapozza az Alkotmánybíróság érdemi eljárását. A határozat indokolása (III/4.1. pont, Indokolás [23] és köv.) ugyanakkor – meglátásom szerint – „az alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés” feltétele mellett nem tér ki a „bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség” fennállásának vizsgálatára.
- [43] Az Abtv. 29. §-ába foglalt másik befogadási feltétel vizsgálata már csak azért sem lett volna mellőzhető, mert az indítványozó konkrét ügyében az ügyelosztás önkényességét, az érvényes ügykiosztási rend hiányát állította, illetve más bíróság bírójának kirendelését sérelmezte. E kérdések pedig a törvényes bíróhoz való joggal összefüggésben az Alkotmánybíróság gyakorlatában már más ügyben is érdemi vizsgálatot szükségessé tevő felvetésnek minősültek [lásd például: 3003/2019. (I. 7.) AB határozat; 3357/2017. (XII. 22.) AB határozat; 21/2014. (VII. 15.) AB határozat; 3003/2019. (I. 7.) AB határozat; 3076/2020. (III. 18.) AB határozat; 3128/2020. (V. 15.) AB határozat].
- [44] Mivel az Alkotmánybíróság nem törvényességi szempontú vizsgálatot végez, és nem egyszerű felülvizsgálati fórumként jár el, „az esetleges eljárási hibák, jogértelmezési, ténymegállapítási kérdések vagy a bíróság) személyében a konkrét eljárás körülményei által indukált és indokoltan tekinthető változások nem vezetnek alaptörvény-ellenesség megállapítására” {3076/2020. (III. 18.) AB határozat, Indokolás [21]}. Az alapvető jogra vonatkozó alkotmányossági vizsgálat fókuszában ettől eltérően az a kérdés áll, hogy „történt-e olyan beavatkozás, jellemzően külső behatás a konkrét ügyben, amely érintette, befolyásolta az eljáró bíró személyét (az eljáró bíróságot, bírói tanácsot, esetleg annak összetételét), és ez a külső behatás nem igazolható, önkényes változást eredményezett az ügy elbírálásában [lásd például: 21/2014. (VII. 15.) AB határozat; 36/2013. (XII. 5.) AB határozat; 33/2012. (VII. 17.) AB határozat].” {3076/2020. (III. 18.) AB határozat, Indokolás [22]} Jelen ügyben is e szempontok mentén kellett volna elkülönítenie az Alkotmánybíróság tanácsának az alapjogi kérdéseket az általa nem vizsgálható törvényességi kérdésektől.
- [45] Az ügy ismeretében az a meggyőződés alakult ki bennem, hogy nem lehetett volna alaptörvény-ellenességet megállapítani az indítványozó ügyében akkor, ha a tanács a fentiekben ismertetett szempontok alapján folytatta volna le az érdemi vizsgálatot. A kimunkált tesztek alkalmazása ugyanakkor – véleményem szerint – az (alkotmány)bírósági működés kiszámíthatósága miatt elengedhetetlen.
- [46] 2. Az indokolt bírói döntéshez való jogot sérelmező panaszok esetében – ahogy a jelen határozat IV. része (Indokolás [28] és köv.) esetében is, véleményem szerint – a 7/2013. (III. 1.) AB határozatban lefektetett szempontrendszer kell alkalmazni. Megítélésem szerint az ilyen indítványok érdemi elbírálásakor „a jogvita természetét, az alkalmazandó eljárási törvény rendelkezéseit, a felek által az adott ügyben előterjesztett kérelmeket és észrevételeket, valamint az ügyben választ igénylő lényeges kérdéseket” {lásd először: 7/2013. (III. 1.) AB határozat, Indokolás [34]; legutóbb: 3133/2020. (V. 15.) AB határozat, Indokolás [15]} szükséges vizsgálni.
- [47] Meggyőződésem, hogy ha a tanács ezen kérdéskörök alapján vizsgálta volna az indítványban foglaltakat, úgy arra a következtetésre kellett volna jutni, hogy az indítvány megalapozatlan.
- [48] A többségi indokolás érvei – a vizsgált döntés „az egyedi ügy körülményeinek és az irányadó jogszabályoknak megfelelően megjelölte azokat az indokokat, érveket, szempontokat és tényeket, amelyek megalapozták az indítványozó által sérelmezett ítéletet” (Indokolás [35]) – az indítvány befogadásának visszautasítását alapozták meg. A panasz érdemi elbírálásával így a többségi indokolás adós maradt.

Budapest, 2020. július 14.

Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Hörcherné dr. Marosi Ildikó
alkotmánybíró helyett

[49] A párhuzamos indokoláshoz csatlakozom.

Budapest, 2020. július 14.

*Dr. Szabó Marcel s. k.,
tanácsvezető alkotmánybíró,
az aláírásban akadályozott
dr. Dienes-Oehm Egon
alkotmánybíró helyett*

Alkotmánybírósági ügyszám: IV/2051/2019.

• • •